

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

5.1.2e

Deadline:

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning

Ontworpen door

5.1.2e

5.1.2e

M

5.1.2e

5.1.2e

@minvws.nl

Datum

3 mei 2021

Kenmerk**Zaaknummer**

nota

(ter beslissing)

Invoering Eigen Verklaring voor uitzondering
mondkapjesplicht

Paraaf directeur

Paraaf 5.1.2e

5.1.2e

1 Aanleiding voor deze nota

- Sinds 1 december 2020 geldt in Nederland een mondkapjesplicht. Er geldt een uitzondering op deze plicht voor mensen die vanwege hun beperking of ziekte niet in staat zijn om een mondkapje op te zetten of te dragen.
- Mensen die gebruik willen maken van de uitzonderingsregeling moeten dat zelf kunnen aantonen. Eén van de manieren waarop (mede) aangetoond kan worden dat men onder de uitzondering valt, is het bij zich dragen van een vrij te downloaden kaartje met daarop de mededeling dat men onder de uitzondering valt. Bij twijfel mag een toezichthouder doorvragen.
- Uit de signalen/cijfers van het eerste kwartaal 2021 vanuit het OV/ handhaving/ OM blijkt dat er zich problemen blijven voordoen met de huidige kaart.
- Afgelopen twee maanden is daarom met diverse partijen intern en extern (waaronder cliëntorganisaties) gekeken naar mogelijkheden ten aanzien van de verbetering van het kaartje; ook met oog op heropenen maatschappij.
- In deze nota wordt voorgesteld om een Eigen Verklaring Uitzondering Mondkapjesplicht in te voeren die de huidige kaart vervangt.

Verbeteringen samengevat:

1. Het "anonieme kaartje" wordt vervangen door een Persoonsgebonden Eigen Verklaring (link ID-kaart of vervoersbewijs).
2. Bewust foutief invullen valt onder valsheid in geschrifte. Dat moet drempelverhogend werken tegen oneigenlijk gebruik.
3. Het bestaande lijstje met aantoningsgronden is integraal verwerkt in het formulier; dus aan de wijze van aantonen voor mensen met ziekte of beperking verandert niets. Het krijgt nu alleen een meer formele status.
4. Het formulier verhoogt de handhaafbaarheid van de uitzondering mondkapjesplicht en daarmee het draagvlak onder handhavende partijen.

Daardoor zal de doelgroep die zich terecht op de uitzondering beroept naar verwachting minder hinder ervaren.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

Kenmerk

- U wordt geadviseerd in te stemmen met de voorgestelde vervanging van de huidige kaart Uitzondering Mondkapjesplicht door een Eigen Verklaring Uitzondering Mondkapjesplicht.
- U wordt gevraagd in te stemmen met aanpassing van de Regeling om de bovengenoemde wijziging naar een Eigen Verklaring mogelijk te maken.

3 Samenvatting en conclusies

Zoals ook toegezegd aan de Tweede Kamer zijn wij de afgelopen maanden in overleg gebleven met cliëntorganisaties, handhavende partijen en partijen waar de mondkapjesplicht geldt. Er werd in de eerste vier maanden van 2021 door de diverse partijen een drietal observaties gedaan:

1. De eerste observatie is dat de algehele bereidheid tot het dragen van een mondkapje onder het gros van de bevolking toenam na invoering van de mondkapjesplicht. Er lijkt sprake van gewenning.
2. De tweede observatie is dat tegelijkertijd het aantal incidenten rondom mondkapjes toenam, met name bij OV-bedrijven. Weliswaar betreft het hier een kleine groep mensen die principieel tegen het dragen van een mondkapje is, maar deze incidenten monden geregeld uit in verbaal of fysiek geweld. Het aandeel mondkapjes-gerelateerde zaken binnen het totaal aan incidentmeldingen nam toe bij alle OV-bedrijven.
3. De derde observatie is dat mensen die vanwege ziekte of beperking gebruik maken van de uitzonderingsregeling bereid zijn om naast de kaart op een andere wijze aan te tonen dat men onder de uitzondering valt. Handhaving geeft aan dat deze mensen geen stennis schoppen en altijd een plausibel verhaal hebben. In sommige gevallen (als dat wel mogelijk is) draagt men ook een faceshield.

De ervaringen in de afgelopen maanden hebben gezorgd voor een afgenomen draagvlak bij OV / handhaving voor de kaart en de uitzonderingsregeling in het algemeen. In de ogen van partijen geeft de huidige kaart geen heldere onderbouwing van reden van uitzondering. Er zijn signalen dat de kaart niet overal meer wordt geaccepteerd als hulpmiddel om de uitzondering aan te tonen. Dat levert ook problemen op voor cliënten die op terechte gronden willen gebruik maken van de uitzondering.

Er is een brede wens vanuit OV/handhaving/supermarkten voor een eenduidige, persoonsgebonden verklaring waarin drager verklaart gebruik te willen maken van uitzondering, plus een (summiere) opgaaf van reden middels aankruisvakjes. Bij de huidige kaart is het niet verplicht om naam in te vullen. Ook is het bij de huidige kaart onduidelijk waarom persoon zich beroept op de uitzondering. De Eigen Verklaring die de afgelopen maanden in gebruik was voor de avondklok heeft deze eigenschappen wel.

De eenduidigheid en handhaafbaarheid van de Eigen Verklaring Avondklok is, ook in de ogen van politie/handhaving veel hoger dan de kaart Uitzondering Mondkapjesplicht. Deze Eigen Verklaring is verankerd in de regeling Avondklok.

Voor de Uitzonderingsregeling Mondkapjesplicht wordt derhalve voorgesteld om eenzelfde soort Eigen Verklaring in te voeren en dit in de Regeling

Aanvullende Mondkapjesverplichtingen Covid-19 te verankeren. Daarbij worden geen nieuwe bewijsgronden ingevoerd, maar uitgegaan van het huidige lijstje zoals dat breed gecommuniceerd is via kanalen van de Rijksoverheid.

De verbeteringen zijn actueel en urgent met het oog op de versoepelingen binnen de detailhandel, horeca en onderwijs. Daardoor zijn meer plaatsen open waar de mondkapjesplicht geldt en wordt de roep om een duidelijke uitzonderingsregeling groter. We hebben al de eerste signalen van heropende winkels dat het oningevulde kaartje veel wordt gebruikt zonder duidelijke verklaring.

4 Draagvlak politiek

- De Kamer heeft meermaals de wens geuit, o.a. met de motie Hijink¹, om het aantonen van de uitzondering eenduidig en eenvoudig te houden. Met de voorgestelde Eigen Verklaring kan de motie worden afgedaan.
- Het huidige voorstel is een verbetering van de huidige situatie voor cliënten en voor toezichthouders en zal waarschijnlijk op draagvlak van de Kamer kunnen rekenen.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

- Cliëntenorganisaties zijn betrokken bij de totstandkoming van deze Eigen Verklaring. Men werkt mee aan deze ontwikkelingen, als dit leidt tot een hoger draagvlak voor de uitzondering voor mensen met een ziekte of beperking. De hoop is dat voor deze groep de situatie verduidelijkt.
- Levert een eenduidige manier van aantonen op en minder (gewelds)incidenten.

6 Financiële en personele gevolgen

Niet van toepassing

7 Juridische aspecten haalbaarheid

Deze Eigen Verklaring is juridisch gezien sterker in het voorkomen van misbruik van de uitzonderingsregeling van de mondkapjesplicht omdat bewust foutief invullen valt onder valsheid in geschrifte. Tegelijkertijd is de bewijslast voor mensen met een ziekte of beperking niet toegenomen maar gelijk gebleven aan het "oude" lijstje met daarbij veel ruimte voor de eigen wensen hoe men wil/kan aantonen dat men onder de uitzondering valt. De wijze waarop de Eigen Verklaring in de Regeling wordt verankerd, moet nog nader met WJZ worden besproken.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

- VWS – DMO is leidend
- Interne afstemming met JenV, Openbaar Ministerie, PDC-19, DCo. Wordt ook nog besproken in het BTC- en DOC-overleg.
- Externe afstemming met NS, OV-bedrijven, politie/ handhaving, CBL (brancheorganisatie supermarkten), cliëntenkoepels.

9 Gevolgen administratieve lasten

Niet van toepassing.

10 Toezeggingen

¹ TK 2020-2021, 25295-752

Zie bij 4.

11 Fraudetoets

Niet van toepassing.

- 5.1.2e
- 5.1.2e

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning

Kenmerk